

BESZÁMOLÓ

a Codex Alimentarius Analitikai és Mintavételi Módszerek Bizottság XVII. üléséről

A FAO/WHO Codex Alimentarius Analitikai és Mintavételi Módszerek Bizottsága 1991. április 8-12 között Budapesten tartotta XVII. ülését. Az ülésen 22 ország 87 küldötte és megfigyelője vett részt, továbbá 8 nemzetközi szervezet - AOAC, ICC, IDF, IFG, ISO, IUPAC, OIV, FAO - küldött képviselőt.

Az ülés elnöki tisztét a Bizottság elnöke dr. Biacs Péter egyetemi tanár, főigazgató, a titkári teendőket dr. Molnár Pál a Bizottság új titkára látta el. A magyar delegációt dr. Váradi Mária vezette, a delegáció tagjai voltak: Bányainé dr. Sándor Julianna, Boros Ilona, dr. Nagel Vilmos, dr. Órsi Ferenc, dr. Rácz Endre, dr. Soós Katalin, valamint több meghívott magyar szakértő is részt vett az egyes napirendek tárgyalásán.

Az ülést dr. Sütő Kálmán, a Codex Alimentarius Magyar Nemzeti Bizottság elnöke nyitotta meg, majd dr. Szőke Károly, a Földművelésügyi Minisztérium helyettes államtitkára bevezető előadásában utalt a magyarországi rendszerváltásra, hangsúlyozta, hogy Magyarország alapvetően agrárorientált ország, a mezőgazdaságban foglalkoztatottak részaránya 22 %, az agrártermékek exportja az összes kivitel több mint 30 %-a. Célunk, hogy az egységes európai piac termelésében és kereskedelmében növekvő mértékben részesedjünk, valamint részt vállaljunk a harmadik világ élelmezési gondjainak megoldásában is. Kiemelte, hogy egyik fontos feladatunk az Európai Gazdasági Közösség követelményrendszerének megfelelő módszerek adaptálása a hazai élelmiszerellenőrzés területén. Ennélfogva Magyarország részvétele a FAO/WHO Codex Alimentarius tevékenységében fokozott jelentőségű lesz az elkövetkező években.

A napirend elfogadása után először beszámolók hangzottak el a Bizottság munkáját érintő más nemzetközi szervezetek üléseiről.

A Codex Alimentarius Főbizottság XVIII. ülésén bejelentették, hogy tervezik a módosított Codex Alimentarius (Volume 13) kiadását, amely a Codex Alimentarius Analitikai és Mintavételi Módszerek Bizottsága által javasolt és jóváhagyott analitikai és mintavételi eljárásokat fogja tartalmazni, mind az általános, mind a termékspecifikus módszerek vonatkozásában. A munka első fázisa már befejeződött, a módszerek táblázatos összesítése elkészült. A Codex Bizottságok közül a Jelölés, Címkézés Bizottság a tápanyagok jelölésének kérdéseit tárgyalta egyik legutóbbi ülésén.

Az 1991. márciusban Rómában tartott FAO/WHO Konferencián elhatározták, hogy az általános horizontális bizottságok fogják az adott témákban a fő irányelveket megfogalmazni a vertikális termékbizottságok számára is.

A IUPAC képviselője jelezte, hogy az Élelmiszerkémiai Bizottság egyre inkább különleges jelentőséget tulajdonít az élelmiszerbiztonság kérdéseinek.

A Comité Européen de la Normalisation (Európai Szabványosítási Bizottság) az adalékanyagok, szennyezők és mikotoxinok meghatározásával kapcsolatos tevékenységéről számolt be.

A beszámolókat követően a mintavételezés kérdése került napirendre. A mintavételi irányelvek és a Codex szabványok témakörét a Bizottság együtt tárgyalta és prioritást adott néhány területen az általános mintavételi terv kidolgozásának. Több küldöttség nagyobb rugalmasságot javasolt a mintavételi tervek alkalmazásában. A kérdések megvitatására a Bizottság egy ad hoc Munkacsoportot alakított, melynek vezetésével dr. R. Wood-ot bízta meg.

A tömegellenőrzés mintavételezési vitáját a Bizottság azzal zárta, hogy a Codex Általános Címkezési Szabvány előírásai szerint kell eljárni, ami a nemzeti és nemzetközi gyakorlatban bevált. A Bizottság elfogadott több mintavételezéssel kapcsolatos javaslatot, így néhány afrikai regionális szabványt, az Élelmiszeradalék- és Szennyezőanyagok Codex Bizottsága, valamint a Gabonafélék, Hüvelyesek Codex Bizottsága által javasolt szabványelőírást.

Ezután dr. K. Linger, az ISO képviselője számolt be az analitikai és mintavételi módszerekkel foglalkozó nemzetközi szervezetek 8. ülése (Inter-Agency Meeting) eredményeiről, amelyet 1991. április 5-én tartottak Budapesten a Magyar Szabványügyi Hivatalban. Az ülésen többek között a következő témákat vitatták meg:

- körvizsgálatok értékelése területén kialakított IUPAC/AOAC egyeztetés,
- a nemzeti és nemzetközi szervezetek közelmúltban szabványosított vizsgálati módszerei,
- a mintavételezés és az analitika harmonizált terminológiája,
- a "kimutatás és meghatározás határértéke" kifejezések javasolt használata.

A Bizottság megállapodott továbbá abban is, hogy a következő IUPAC/ISO/AOAC ülés a laboratóriumok minőségbiztosító rendszerének követelményeivel foglalkozzon. Ehhez kapcsolódik a megfelelő referenciaanyagok iránti igény is.

A Codex Bizottság ülése napirendjének következő pontjaként a Codex módszerek besorolásának alapeivel foglalkozott. A Bizottság a Codex módszerek besorolásának egyszerűsítését javasolta, de hangsúlyozta a "Döntő módszerek" (I. típus) éles elkülönítését a többi módszertől. A "Referencia Módszereket" (II. típus) elsősorban vitás esetekre, az "Alternatív Módszereket" (III. típus) kiegészítő, elfogadott módszerekként ajánlotta a Bizottság. Néhány küldött az "Egyszerű módszerek" besorolás követelményrendszerének kidolgozását javasolta a fejlődő országok szempontjait figyelembe véve. A Bizottság támogatta egy olyan több mikroelem mérésére alkalmas módszer kidolgozását és elfogadását, amelyek minimálisra csökkentik a drága műszerek és vegyszerek iránti igényt.

A Codex által előterjesztett analitikai módszerek besorolását a dr. W. Horwitz által vezetett Munkacsoport jelentése alapján végezte a Bizottság. Ennek során megtárgyalt több egyedi témakört is.

Mivel a konyhasó meghatározása az érvényben lévő Codex módszer szerint gyakran nem vezet helyes eredményre, a Bizottság azt fogadta el, hogy a klorid-tartalmat nátriumkloridban fejezzék ki.

A Bizottság elfogadta az esszenciális olajok citruslevelekben történő meghatározására az IFJU 45 A módszert. Aflatoxinok meghatározásánál gyakran jelentkezik az a probléma, hogy az illetékes Codex Bizottság által elfogadott

határértékek éppen az adott módszerrel elérhető kimutatási határnak felelnek meg vagy azalatt vannak.

A szennyezőanyagok vizsgálatára szolgáló módszerek áttekintése során a Bizottság megvitatta a nehézfémek meghatározásához alkalmazott hamvasztásos előkészítés leírását és az élelmiszerekben történő rézmeghatározás módszerét. A hamvasztás módszerével kapcsolatos döntést a következő ülésre halasztották. A réz meghatározására korábban javasolt kolorimetriás AOAC módszer nem megfelelő azoknál a termékeknél, ahol a réztartalom 1mg/kg alatt van.

A Bizottság végül megfogalmazta további feladatait a következők szerint:

- újabb analitikai és mintavételi módszerek jóváhagyása,
- mintavételi tervek egyszerűsítése,
- fémszennyeződések meghatározására alkalmas módszerek áttekintése,
- a Codex követelményeinek megfelelő analitikai módszerek kiválasztása,
- Codex irányelvek kidolgozása laboratóriumi minőségbiztosító rendszerek kialakításához.

A fentiekben túlmenően a Bizottság foglalkozni kíván a "meghatározás határértékeinek" kérdésével egy IUPAC és ISO előterjesztés alapján.

Összefoglalva megállapítható, hogy ezalatt az egyhetes ülés alatt a Bizottság jelentős előrehaladást ért el, számos módszert megvitattott, illetve elfogadott és több fogalmat tisztázott figyelembevéve más nemzetközi szervezetek álláspontját, ajánlásait.

A magyar delegáció részvétele a Codex Alimentarius ezen Bizottságában elősegíti a nemzetközi és ezen belül az európai normákhoz való alkalmazkodást az élelmiszer-vizsgálatok területén, ami az élelmiszeripari minőségbiztosítás fontos része.

Az ülés keretén belül lehetőséget biztosítottunk a résztvevők számára néhány hazai élelmiszervizsgáló laboratórium megtekintésére. Így több érdeklődő tett látogatást az OÉTI, az Állategészségügyi és Élelmiszerellenőrző Szolgálat, valamint a KÉKI élelmiszervizsgáló laboratóriumaiban.

A Codex Alimentarius Analitikai és Mintavételi Módszerek Bizottság XVIII. ülését előreláthatóan 1992. novemberében tartja ismét Budapesten.

Biacs Péter - Váradi Mária